

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Освітня програма	38678 Агрономія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	201 Агрономія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

03.05.2023 р.

Справа № 0468/АС-23

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 20 "Аграрні науки та продовольство" у складі:

Лопушняк Василь Іванович – головуючий,

Бутко Микола Олександрович,

Василишин Роман Дмитрович,

Власенко Володимир Анатолійович,

Вовк Стах Осипович,

Геник Ярослав Вячеславович,

Гончарова Олена Вікторівна,

Карпук Леся Михайлівна,

Пастухов Валерій Іванович,

Сатарова Тетяна Миколаївна,

за участі запрошених осіб:

відсутні,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	38678
Назва ОП	Агрономія
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	201 Агрономія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 10, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

☒ підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

☐ наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

☐ наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Метою освітньо-наукової програми «Агрономія», спеціальності 201 Агрономія, ОКР доктора філософії, затвердженої у 2022 році (<http://surl.li/fnvka>), є підготовка висококваліфікованих науковців і науково-педагогічних кадрів у галузі агрономії шляхом здійснення наукових досліджень і отримання нових та/або практично спрямованих результатів, а також підготовки та захисту дисертацій. Цілі ОНП сформульовані у відомостях самооцінювання повною мірою відповідають місії ПДУ та Стратегії розвитку університету на 2022-2026 рр. (<http://surl.li/fnvwg>), що відображено у змісті ОНП (та ПРН).

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

ОНП Агрономія розроблена на основі дослідження потреб ринку праці <http://surl.li/fnvut> та підприємств різних галузей аграрного сектору <http://surl.li/fnvuw>. Унікальність ОНП розкривається в наповненні освітніх компонент, відображена в темах наукових робіт здобувачів <http://surl.li/fnwaw>. Особливої уваги заслуговують дослідження ефіроолійних, лікарських культур та кормових фітоценозів тощо. Зворотний зв'язок із роботодавцями здійснюється на підставі проведення щорічних заходів – конференцій на базі ЗВО, круглих столів; договорів про співробітництво <http://surl.li/fnwaz>; <http://surl.li/fnwbb>; <http://surl.li/fnwbbh>; <http://surl.li/fnwblk>; <http://surl.li/fnwbo>. За ОНП значна увага приділяється побажанням стейкхолдерів, наприклад – до НП за побажаннями роботодавців, здобувачів та академічного персоналу було введено дисципліну «Сучасні проблеми агроекології» (виведено «Агроекологічні аспекти вирощування с.-г. культур»), замінено дисципліну «Екологічні аспекти удобрення с.-г. культур» на «Наукові основи біотехнології в рослинництві» тощо, що підтверджено під час проведення зустрічей. Змістове наповнення цілей ОНП було погоджено у результаті колективної дискусії <http://surl.li/fnvyz>.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Основними об'єктами управління, за якими здобувачі набувають компетенції, є об'єкти агропромислового комплексу, навчальні та наукові установи, які потужно розвиваються в Україні та, зокрема, в Хмельницькій області, які відповідно мають низку питань та проблем, що стосуються аграрного сектору та потребують науково-обґрунтованих підходів. При перегляді/оновленні ОНП були враховані питання Стратегії розвитку Хмельницької (<https://t1p.de/kc92t>), Чернівецької (<https://t1p.de/77hxf>), Тернопільської (<https://t1p.de/q4gtx>) та Івано-Франківської областей на період 2021-2027 років. Регіональний аспект ОНП закладено у її практичну складову, а саме завдання для здобувачів та тем наукових робіт (<http://surl.li/fnwaw>). Під час формування ОНП було враховано кращий досвід вітчизняних ЗВО: НУБІП України (<https://t1p.de/o1f8a>), Уманського національного університету садівництва (<https://t1p.de/zjwz7>), Львівського національного аграрного університету (<https://t1p.de/qgetu>), Сумського національного аграрного університету (<https://t1p.de/da6qp>). Між університетом і ЗВО заключено низку угод у сфері виконання освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії (<http://surl.li/fnwff>). ЗВО є членом міжнародних організацій: Global Confederation of Higher Education Associations for Agricultural and Life Sciences (GCHERA); Black Sea Universities Network (BSUN); Magna Charta Universitatum (<http://surl.li/fnwfp>). У формуванні змісту, ПРН та цілей ОНП брали участь представники провідних аграрних/наукових підприємств/установ (Москалюк Тарас Нестерович, директор ФГ «СТАР-АНТА», Бабій Ярослава Василівна, директор ТзВО «АГРО-СЛАВА 2017»; Баранчук Юрій Володимирович,

менеджер з розвитку агротехнологій Центрального регіону України ПРАТ «Лебединський насіннєвий завод»). Під час зустрічі з роботодавцями було підтверджено високий рівень підготовки здобувачів і наявність потреби у кваліфікованих наукових кадрах. Зауваження. В ОНП, зокрема в меті, фахових компетенціях та ПРН недостатньо розкрита її унікальність. Недостатньо враховано досвід аналогічних ОНП закордонних університетів та вітчизняних науково-дослідних установ системи НААН України.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

ОНП зі спеціальності 201 «Агрономія» розроблена відповідно до стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня (ступінь доктора філософії, галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство, спеціальність 201 «Агрономія»), затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 29.12. 2021 р. № 1458.) <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/12/29/201-Ahronomiya-dokt.filos.29.12.pdf>.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

В НП і ОНП 2022 року (https://pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/aspirantura/onp22/onp_201.pdf?v=01) обсяг освітньої складової ОНП зменшився до 45 кредитів ЄКТС, а обсяг окремих ОК складає 3-6 кредитів ЄКТС. Згідно з освітньо-науковою програмою 2022 року затвердження, яка завантажена в акредитаційну систему, затверджена Вченою радою ПДУ, протокол № 3 від 26.03.2022 р., передбачено виділення компонент двох видів: обов'язкові компоненти (33 кредити ЄКТС, 73,3 %) та компоненти вільного вибору студента – елективні (12 кредитів ЄКТС, 26,7 %), що відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження та рівня вищої освіти. Структура та зміст ОП відповідає стандарту вищої освіти за спеціальністю 201 «Агрономія» для третього (аспірантського) рівня вищої освіти <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/12/29/201-Ahronomiya-dokt.filos.29.12.pdf>, Національній рамці кваліфікацій затвердженої Постановою КМ від 23 листопада 2011 р. № 1341 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 509 від 12.06.2019; № 519 від 25.06.2020; <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paran12#n12>) та вимогам в частині дотримання гуманітарної складової: <http://visit.news/ike2>.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

ОНП «Агрономія» є структурованою в контексті загального часу навчання за семестрами, передбачає час на практичну підготовку та підсумкову атестацію. Освітня складова ОНП триває 4 семестри. При аналізі ОНП, затвердженої у 2020, 2021, 2022 роках, було відмічено, що програма є структурованою і містить всі необхідні позиції та визначення (загальна інформація, мета, характеристика, структурно-логічна схема, поділена на змістовні блоки, які розділені на цикл загальної та професійної підготовки, матриці відповідності тощо), мають змістову логічність і можливість за сукупністю ОК досягти ПРН. Структурно-логічна схема побудована ступеневу за семестрами, де ОК взаємопов'язані, складають єдину систему, підпорядковані чіткій структурній логіці навчання та викладання освітніх компонент відповідно до принципів систематичності та послідовності. Значну увагу приділено поєднанню теоретичного навчання та практичної підготовки з метою реалізації ОК, що в свою чергу передбачає поєднання лекційних занять, практичну підготовку, Міжкафедральний науковий семінар (попередній захист дисертації) та публічний захист дисертаційної роботи. Програмні результати навчання забезпечені відповідними обов'язковими ОК, які корелюють із загальними та фаховими компетентностями, що відображено через матрицю відповідності. Вибіркові ОК дозволяють поглибити фахові знання та наближені безпосередньо до тематики досліджень здобувачів <http://surl.li/fnaw>. ОНП орієнтована на високоякісну практичну підготовку здобувачів та академічного персоналу, що реалізується через роботу у спеціалізованих аудиторіях, атестованій лабораторії, на дослідному полі, в ботанічному саду, профільних аграрних підприємствах, провідних міжнародних компаніях та співпрацю з науковими установами України.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Зміст ОНП повною мірою відповідає предметній області спеціальності 201 «Агрономія» із галузі знань – 20 «Аграрні науки та продовольство» згідно з Постановою Кабінету Міністрів України щодо переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, від 29 квітня 2015 р. № 266. Аналіз на відповідність предметній області спеціальності свідчить, що перелік обов'язкових і вибіркових компонентів ОНП (https://pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/aspirantura/onp22/onp_201.pdf?v=01) дозволяє здобувачеві вищої освіти набутти компетентностей та досягти результатів навчання відповідно до вимог Стадарту <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/12/29/201-Ahronomiya-dokt.filos.29.12.pdf> та Національної рамки кваліфікацій для третього рівня вищої освіти (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF%20paran12%20n12>).

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

У ПДУ вибір навчальних дисциплін відбувається відповідно до статті 62 Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 року, пункт 15. У ЗВО сформована необхідна нормативна база, що є підґрунтям формування індивідуальної освітньої траєкторії в здобувачів вищої освіти, зокрема: Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів ступеня доктора філософії» <http://surl.li/fobnz>, Положення про порядок формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачами вищої освіти ступеня доктор філософії у ПДУ <http://surl.li/foboi> та інших нормативних документів ЗВО <http://surl.li/foboq>. Крім того, здобувачам вищої освіти забезпечена можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії за рахунок вибіркових дисциплін, вибору наукового керівника та теми дисертаційного дослідження. На веб-сайті ЗВО, у вкладці «Аспірантура та докторантура» міститься каталог нормативних та вибіркових дисциплін за спеціальністю 201 «Агрономія» <http://surl.li/fobpb>. Структура ОНП передбачає можливість для індивідуальної траєкторії здобувача (вибіркова складова ОНП), відповідно до навчальних планів 2020 та 2022 рр. <http://surl.li/fobpf>, <http://surl.li/fobpp>. Можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів реалізується також через складання самостійної роботи; виступів на конференціях (Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та молодих науковців <http://surl.li/fobtc>, участі в вебінарах <http://surl.li/fobtj>, Навчально-наукових семінарах “Актуальні проблеми захисту польових культур в сучасних умовах” <http://surl.li/fobtp> тощо); вільного вибору проведення наукових досліджень <http://surl.li/fnwaw>; забезпечення індивідуальної академічної мобільності здобувачів. Зауваження. На сайті ЗВО представлено короткий опис вибіркових освітніх компонентів, але не представлено їхні робочі навчальні програми.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

Освітньою програмою та навчальним планом передбачено практичну підготовку, що є невід'ємною та обов'язковою складовою підготовки фахівців вищої освіти. Проведення науково-педагогічної практики здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про педагогічну практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії» (<https://pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/aspirantura/p12052202.pdf>), відповідно до якого загальний обсяг практики становить 4 кредити ЕКТС (120 годин) у четвертому семестрі навчання. Практична підготовка за фахом здійснюється в процесі виконання експериментальної частини дисертаційної роботи, практичних занять з обов'язкових і вибіркових ОК, для здійснення яких ПДУ має достатню матеріально-технічну дослідницьку базу.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

Для набуття здобувачами soft skills ОНП (та стандартом вищої освіти) передбачені відповідні програмні результати навчання, загальні компетентності, фахові компетентності. Набуття soft skills реалізується у рамках таких дисциплін: Іноземна мова за професійним спрямуванням, Філософія науки, Академічне письмо та академічна доброчесність, Управління науковими проектами та інших. В освітньому процесі використовуються різноманітні педагогічні методи і підходи: бесіди, обговорення проблемних питань, наукові дискусії, круглі столи, ігри тощо. Це дозволяє розвинути комунікативну компетентність, критичне мислення, уміння працювати у команді та інші вагомні складові soft skills. Здобувачі набувають навичок soft skills за участі в наукових гуртках, в яких висвітлюються питання науки і навчального процесу. ПДУ залучає ЗО до міжнародних і всеукраїнських наукових і науково-практичних заходів. Набуттю soft skills здобувачами за ОНП сприяють форми та методи навчання: експерименти (управлінські та комунікативні навички); участь у конференціях, тренінгах, семінарах форумах, виставках, майстер-класах (адаптивність, розвиток навичок ділової комунікації, вдосконалення аналітичних здібностей); метод мозкового штурму (розвиває здатність до оперативного мислення і включення у командну роботу, культуру комунікації, розвиває навички участі у дискусіях); захист звітів (про виконання індивідуального плану, практичної підготовки) (критичне мислення); інформальна освіта, завдання з пошуку інформації, наукові доповіді (здатність навчатися протягом усього життя); моделювання, кейси (креативне мислення).

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Професійний стандарт відсутній.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Відповідно до п. 4.6 та п. 5.2.1 «Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів ступеня доктора філософії» <https://pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/aspirantura/p12052201.pdf>, затвердженого 03.12.2021 (протокол № 12), обсяг часу, що відведений для аудиторного навантаження орієнтовно становить до 1/3 від кредиту ЕКТС та кількість годин на самостійну роботу не більше 2/3 загального обсягу навчального часу здобувача

вищої освіти, відведеного для вивчення конкретної навчальної дисципліни. Перелік обов'язкових дисциплін (максимум – 73,4 % від загального обсягу кредитів ЄКТС), перелік вибіркових дисциплін має становити не менше 26,6% від загального обсягу кредитів ЄКТС. Навчальні дисципліни і практики плануються, як правило, в обсязі трьох і більше кредитів ЄКТС. У НП 2022 р. (завантаженого в акредитаційну систему) передбачає 45 кредитів ЄКТС – 1350 год., із них обсяг аудиторної роботи здобувачів вищої освіти становить 576 год., а обсяг самостійної роботи – 774 год. За звітом ЕГ скарги на надмірне аудиторне навантаження та нестачу часу на самостійну роботу відсутні.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

За освітньо-науковою програмою «Агрономія» навчання за дуальною формою наразі не здійснюється. В університеті розроблено «Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти у ЗВО ПДУ від 3.12. 2021 р. <https://www.pdatu.edu.ua/images/navchalna-robota/planuvannya-ta-organizaciya/p09052022.pdf>.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому на навчання є чіткими та зрозумілими та оприлюднені на офіційному веб-сайті ПДУ у вкладці «Корисна інформація → Правила прийому на навчання для здобувачів вищої освіти, 2022» (<https://pdatu.edu.ua/informatsiia-pro-vstup-02.html> - Додаток 13) та сторінці аспірантури та докторантури (<https://pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/aspirantura/pravila-priyomu-2022.pdf>). Вступ на навчання здійснюється на основі наявності у вступника освітнього ступеня «Магістр» або «Спеціаліст» та вступних іспитів. Правила прийому достатньою мірою структуровані, викладені чітко і зрозуміло, що було підтверджено під час зустрічей зі здобувачами. Дискримінаційних обмежень чи привілеїв не виявлено.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Зарахування на ОНП здійснюється відповідно до «Правил прийому на навчання до ПДУ» зі змінами від 08.07.2022 (<https://pdatu.edu.ua/images/priyom/pravila-priyomu-2022-1.pdf> - додаток 13). Вступні випробування включають вступний іспит зі спеціальності (https://pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/aspirantura/progvstupispyt/pv_ispyt201.pdf) та іноземної мови (https://pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/aspirantura/progvstupispyt/pv_inmov.pdf), що відповідає освітньо-науковій програмі «Агрономія». Розроблені гарантом і групою забезпечення завдання повністю узгоджено зі специфікою ОНП «Агрономія». Враховуються такі основні компоненти: землеробство; рослинництво; кормовиробництво і лукиництво; селекція і насінництво. Знання та вміння, продемонстровані вступниками до аспірантури на вступних випробуваннях зі спеціальності, оцінюються за 200-бальною шкалою. Від випробувань з іноземної мови звільняються вступники, які впродовж останніх двох років отримали міжнародний сертифікат рівня C1-C2 і вище. «Реферат», який готує аспірант-вступник, обґрунтовує тематику майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та закордонній науці; можливі шляхи розв'язання поставлених задач тощо. Реферат є свідченням наявності перспективних науково-дослідних ідей, базованих на обізнаності з предметом власного наукового зацікавлення та ступенем його вивченості.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ПДУ визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності. Така діяльність здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у ЗВО ПДУ» <https://pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/aspirantura/p12052201.pdf> , «Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу» <https://pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/aspirantura/p12052201.pdf>, Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті <https://pdatu.edu.ua/images/navchalna-robota/planuvannya-ta-organizaciya/p13012206.pdf>. На даній ОНП практики визнання результатів навчання, отриманих під час академічної мобільності, не застосовувались. Зауваження. Роз'яснювальна робота стосовно визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, в неформальній і інформальній освіті є малопоширеною практикою.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під

час реалізації освітньої програми

Процедури визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюються Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті (<https://pdatu.edu.ua/images/navchalna-robota/planuvannya-ta-organizaciya/p13012206.pdf>), яке є чітким та зрозумілим. Під час акредитаційної експертизи було з'ясовано, що практики застосування вказаних правил на ОНП «Агрономія» не було, а здобувачі підтвердили наявність інформування про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті; проявили обізнаність щодо поняття неформальної освіти і процедур визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Згідно «Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня «Доктор філософії» у ЗВО «ПДУ» (<https://tip.de/ioctl>) навчання в аспірантурі здійснюється за очною формою здобуття вищої освіти. Основними методами навчання є словесні (лекції), практичні (практичні, лабораторні, заняття, практика). В ході роботи з фокусними групами встановлено, що під час викладання широко використовуються такі форми і види занять: пояснення, практичні заняття у виробничих умовах, науково-дослідних підрозділах університету –НДЦ «Поділля» та НДІ круп'яних культур ім. О. Алексєвої. Проводяться також круглі столи, дистанційні методи навчання (основною дистанційною платформою є Moodle, використовуються сервіси GoogleMeet і Zoom). Аналіз результатів анкетувань здобувачів (survey3_201.pdf) (pdatu.edu.ua) свідчить, що в ході викладання перевага надається аналізу і розв'язанню конкретних завдань – майже 85 %, майже 91 % опитаних називають дослідницьку роботу, 94,4 % не відчували труднощів під час проходження практики. 66,7 % назвали найкращим методом комунікації в дистанційному форматі платформу Moodle. Студентоцентризм задекларований у принципах розвитку Подільського ДУ, а також цілим рядом положень, зокрема: про індивідуальний графік навчання (<http://surl.li/fobyz>), яке передбачає принципи особистісної орієнтації з врахуванням індивідуальних особливостей і потреб.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

На вкладці аспірантури розміщена інформація про саму ОП, викладені навчальні плани, (<https://pdatu.edu.ua/viddil-aspirantury-ta-doktorantury.html>), робочі навчальні програми й силабуси освітніх компонентів та каталоги вибіркових дисциплін) (<https://pdatu.edu.ua/pro-universytet/robochi-programi-okfr-201-agronomiya.html>). У робочих програмах дисциплін наведена методика розрахунку середньої поточної оцінки, яка базується на зрозумілій 5-бальній шкалі за критеріями усного виступу та виконання письмового завдання чи тестування. На сторінці аспірантури розміщене також Положення про пед. практику (<https://www.pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/aspirantura/p12052202.pdf>). На сторінці аспірантури також розміщені Постанови КМУ про присудження наукового ступеня. Результати опитувань аспірантів (https://pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/aspirantura/survey/survey3_201.pdf) свідчать, що майже 91 % розуміють мету і завдання дисципліни, які оголошуються викладачами на початку занять. Інформаційно-методичне забезпечення забезпечує безперервний доступ учасників освітнього процесу до навчального контенту. Важливо відмітити, що під час застосування карантинних заходів та війни університету вдалося зберегти стабільність освітнього процесу.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

Матеріально-технічна база, інфраструктура університету, кваліфікація НПП, засвідчує ефективне поєднання навчання і досліджень. Освітню складову забезпечує вивчення дисциплін ОПП Методи наукових досліджень в агрономії організаційна підготовка дисертаційної роботи, Концептуальні засади організації та реалізації обраного наукового дослідження, які входять до переліку обов'язкових компонент. У каталозі вибіркових дисциплін має місце Методика наукових досліджень в агрономії. Необхідно зазначити увагу, яка приділяється в ОП можливості вибору сучасних актуальних дисциплін (<http://surl.li/fobpb>), серед яких: Адаптивне землеробство в умовах трансформації агросистем, Smart-методи управління родючістю ґрунтів, Наукові основи біотехнології в рослинництві та ін. Впровадження дисциплін такого роду в ОПП свідчить про значний потенціал у досягненні високого рівня якості освіти. Виконання наукової складової практикується на базі НДЦ «Поділля», до складу якого входять навчально-дослідне поле, навчально-науковий сад (<http://surl.li/focah>). Важливу роль у дослідній діяльності відіграє також НДІ (<http://surl.li/focas>), який має багаті наукові традиції, у складі якого діють лабораторії генофонду гречки та лабораторія якісних показників продукції рослинництва. Для отримання репрезентативних експериментальних даних важливою і необхідною умовою є наявність атестованих лабораторій. В ПДУ такої умови дотримано – в

структурі НДІ круп'яних культур наявна лабораторія якісних показників продукції рослинництва (<http://surl.li/focaf>), яка оснащена сучасним обладнанням. За звітом ЕГ виявлена абсолютна і безперервна можливість аспірантів використовувати наукові потужності для проведення досліджень.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники в цілому оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик з агрономії та суміжних наук. Зауваження. Неприпустимим є рекомендація в робочих навчальних програмах освітніх компонентів джерел інформації, які рекламують послуги з написання за гроші студентських та дисертаційних робіт, зокрема на сайті Букліб агентства Magistr.ua (https://buklib.net/?option=com_jbook&catid=187), як це зроблено в робочій навчальній програмі ОКПФ1. В робочих навчальних програмах освітніх компонентів в списках рекомендованих джерел відсутні посилання на сучасні англomовні видання, для деяких ОК наведені застарілі рекомендовані літературні джерела.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Університет має стратегію міжнародної діяльності (<https://pdatu.edu.ua/strategiia-mizhnarodnoi-diialnosti.html>), яка передбачає міжнародну студентську мобільність, міжнародні обміни, навчання іноземців, співпрацю в науковій роботі. Закордонне стажування НПП координує відділ міжнародних зв'язків (<https://pdatu.edu.ua/viddil-mizhnarodnykh-zv'iazkiv.html>), зокрема його пройшли за рік до вступу М. Бахмат, О. Бахмат, Т. Падалко, В. Хомина та інші. Стажування відбувалося у дистанційній формі, основна тематика направлена на підвищення викладацької майстерності, академічної доброчесності. Доцент А. Роляк проходила стажування в Стокгольмському і Гетеборзькому університетах. НПП ПДУ є досить активними учасниками проектів Erasmus+. В планах наукове стажування аспірантів за тематиками дисертаційних досліджень Сікори А. Г. та Качинської І. В. в закладах, де представлено університети наук про життя з Іспанії, Франції, Португалії, Італії, Бельгії, Болгарії, Ісландії або Польщі за проектом на платформі UniGreen, стажування має бути здійснено до грудня 2023 року. Університет має численні угоди про співпрацю з університетами інших країн (<https://pdatu.edu.ua/uhody-pro-spivpratsiu.html>).

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Форми контрольних заходів визначені «Положенням про організацію освітнього процесу для здобувачів СВО доктор філософії...» (<http://surl.li/focaf>), вимоги та система оцінювання описані у силабусах дисциплін та робочих навчальних програмах освітніх компонентів, які розміщені на вкладці аспірантури. Звітність за педагогічну практику знаходиться у вільному доступі (<http://surl.li/focaw>). Електронний журнал обліку роботи здобувачів використовується у системі дистанційного навчання Moodle. Індивідуальний план роботи аспіранта (<http://surl.li/focax>) скомпонований у зрозумілій формі. Зауваження. На ОНП Агрономія ПДУ, доктор філософії, відсутній такий контрольний захід як проміжна атестація аспірантів (Положення про організацію освітнього процесу в ЗВО ПДУ (<https://pdatu.edu.ua/images/naukova-mizhnarodna-diialnist/aspirantura/p12052201.pdf>)).

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Відповідно до чинного стандарту вищої освіти атестація здобувачів здійснюється у формі публічного захисту дисертації. Аспірантура забезпечує відкритий доступ до нормативно-правової бази, яка містить законодавчі документи, Постанови КМУ, які стосуються порядку присудження наукових ступенів, а також містять відповідні накази МОН України (<http://surl.li/focbi>). Згідно Положення про організацію освітнього процесу для збо ступеня доктор філософії здобувачі вищої освіти щорічно звітуються про виконання індивідуальних планів, після чого кафедра та вчена рада факультету ухвалює рішення про стан виконання та надає рекомендації щодо подальшої наукової та навчальної роботи. Обговорення дисертаційних досліджень є обов'язковими, а результати атестації передаються до відділу аспірантури. Основними документами є картка звітування, індивідуальний навчальний план, витяг з протоколу наукового семінару та засідання кафедри і вченої ради факультету. Здобувачі 4-го року роблять наукову доповідь. Публікація основних результатів досліджень може бути здійснена в електронному фаховому виданні (<http://surl.li/focbm>). Процедура проведення попереднього захисту дисертації при реалізації ОНП зі спеціальності «Агрономія» проводиться згідно п.10 «Постанова КМУ від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії»

(<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>) та п. 7.5.2. «Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії» (<https://pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/aspirantura/p12052201.pdf>).

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Для забезпечення об'єктивності проведення оцінювання та запобігання і врегулювання конфліктних ситуацій в ПДУ розроблені: Кодекс корпоративної культури (<https://pdatu.edu.ua/images/public-info/kodekskorpokult.pdf>), Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти... (<https://pdatu.edu.ua/images/navchalna-robita/planuvannya-ta-organizaciya/p13012208.pdf>), Положення про комісії з академічної доброчесності і комісію з етики та управління конфліктами... (<https://pdatu.edu.ua/images/public-info/polkomacadobrochesnist.pdf>). Порядок розгляду апеляцій зазначено в п. 16 Положення про організацію освітнього процесу... (<http://surl.li/fobzl>).

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

У ПДУ прийнята низка Положень, які регулюють дотримання принципів академічної доброчесності (<http://surl.li/focsn>), а також проводяться заходи щодо їхньої популяризації (<http://surl.li/focsm>). За результатами анкетувань, опублікованих у вкладці відділу аспірантури (<http://surl.li/foccf>) 100 % респондентів засвідчили свою обізнаність з поняттям академічної доброчесності та підтвердили проведення в університеті ознайомчих та популяризаційних заходів. Позитивною є практика введення до ОП освітньої компоненти «Академічне письмо та академічна доброчесність». Дотримання і популяризація принципів також підтверджується підписанням здобувачами Декларації про дотримання академічної доброчесності. Зауваження. Анкети щодо стану обізнаності із принципами академічної доброчесності містять питання, зміст яких може трактуватися по-різному.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Навчання та викладання на ОНП Агрономія здійснюють 5 докторів наук, професорів, 4 кандидати наук, доценти, які є висококваліфікованими науковцями і викладачами за профілем освітніх компонентів (таблиця 2 Звіту про самооцінювання). Керівництво науковими дослідженнями дисертантів виконують провідні науковці університету. Детальний аналіз викладацького складу свідчить про їхню високу кваліфікацію і авторитет в наукових колах, всі вони мають вагомий науковий здобуток, переважна більшість пройшла належне стажування чи підвищення кваліфікації. Високий моральний рівень викладачів підтверджується тим, що деякі з них долучилися до лав захисників України внаслідок російської агресії.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Інформація про вакантні посади знаходиться за посиланням: <http://surl.li/focdf>, а також в пресі (<http://surl.li/focdj>). За звітом ЕГ на час проведення експертизи оголошено конкурс на заміщення вакантної посади декана факультету, на якому реалізується ОП. Оголошення опубліковані українською мовою, містять конкретні вимоги до кандидатів, перелік документів, строки подання, контактну інформацію, відповідальність за надання достовірних даних про кандидатів на посади.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

В ПДУ підтримується практика залучення до роботодавців для поліпшення якості освітніх послуг. Таке залучення відбувається у вигляді проведення круглих столів (<https://pdatu.edu.ua/images/public-info/p19012204.pdf>), засідань робочої групи з проведення моніторингу ОНП, яка акредитується (<https://pdatu.edu.ua/images/accreditation/agro/perelikdoc/rgr2022.pdf>). Результати засідань оформлюються протоколами відповідного зібрання. Надані університетом зразки документів свідчать про системність такої роботи. Окрім того заклад має угоди та договори з стейкхолдерами. Зокрема це договір про створення філії кафедри ТОВ НВА

«Нива» (<https://pdatu.edu.ua/images/accreditation/agro/perelikdoc/coopdog.pdf>), договори про спільну діяльність з ФГ «Ваторія» (<https://pdatu.edu.ua/images/accreditation/agro/perelikdoc/dog1.pdf>), ФГ «Самосил» (<https://pdatu.edu.ua/images/accreditation/agro/perelikdoc/dog3.pdf>), С Г О К «Вінтовецький» (<https://pdatu.edu.ua/images/accreditation/agro/perelikdoc/dog2.pdf>), ТОВ «Корпорація «Колос-ВС» (<https://pdatu.edu.ua/images/accreditation/agro/perelikdoc/dog4.pdf>).

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

Реалізація ОП відбувається за участі науковців, виробничників та представників роботодавців. Прикладом цього може слугувати залучення представників КВС-Україна, UKRAVIT (<https://t1p.de/hr7pt>). Відеозустріч з представниками виробництва засвідчила значно більші результати й перспективи такого аспекту співробітництва. Зокрема досить активну участь в освітньому процесі бере колишній доцент Я. В. Бабій, яка очолюючи с.-г. підприємство, проводить виїзні заняття з здобувачами освіти. Про добрі перспективи співробітництва також йшлося в інтерв'ю з менеджером ПРАТ «Лебединський насіннєвий завод» Ю. В. Баранчуком. На тісному співробітництві й готовності до залучення в освітній процес говорив завідувач відділу Буковинської ДСГДС В. О. Оліфірович. Зауваження. ЗВО не надало інформації щодо залучення професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців безпосередньо до аудиторних занять на ОНП Агрономія.

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

В університеті існує гнучка система сприяння професійному росту НПП куди входять підвищення кваліфікації, стажування, курси вивчення іноземної мови та інше. Колективним договором (<http://surl.li/focet>) задекларовано, що адміністрація зобов'язується розглядати питання поліпшення умов праці, соціального розвитку та інші аспекти, спрямовані на забезпечення гарантій, прав і потреб працюючих. Документ також передбачає моральне стимулювання співробітників. В університеті функціонує Навчально-науковий центр перепідготовки і підвищення кваліфікації. Згідно положення (<http://surl.li/focey>) основною метою функціонування є вдосконалення освіти й до числа слухачів якого входять також НПП та персонал Університету. Затверджене також «Положення про підвищення кваліфікації та стажування...» (<http://surl.li/focfa>). На сторінці центру розміщено план-графік підвищення кваліфікації (<http://surl.li/focfg>), а також списки НПП, які пройшли підвищення кваліфікації. Таким чином робота в цьому аспекті є системною і динамічною. Підвищення кваліфікації відбувається також спільно з міжнародними фондами та проектами (<http://surl.li/focfm>).

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

Стимулювання розвитку викладацької майстерності передбачено рядом нормативних документів, що регулюють матеріальні і нематеріальні способи заохочення. Зокрема вченою радою університету прийняте «Положення про преміювання працівників...» (<http://surl.li/fochh>), згідно якого встановлено порядок преміювання за наукові досягнення, педагогічні, організаційні заходи, поліпшення матеріально-технічної бази, впровадження інноваційних технологій в виробництво тощо. Передбачені також надбавки за складність і напруженість у роботі. Окрім того практикуються відзнаки й заохочення нематеріального характеру, але їхнє залучення є недостатнім.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

Реалізація ОНП забезпечується досить потужною матеріально-технічною базою ЗВО: наукова бібліотека, навчальні аудиторії з мультимедійною технікою, комп'ютерні класи, наукові лабораторії для аналітичних досліджень, дослідні поля, ботанічний сад тощо. Додатково матеріально-технічні ресурси у рамках відповідних угод надають освітньо-наукові установи і підприємства України (<https://cutt.ly/s4teVUv>) та зарубіжних країн, зокрема Іспанії, Польщі, Словаччини, Чехії тощо (<https://cutt.ly/v4rQwch>); ЗВО має такі навчальні об'єкти для забезпечення ОНП - навчальна лабораторія «Ботанічний сад» має площу 17,5 га і включає відділ фізіології та акліматизації, систематики та геоботаніки, лікарських та технічних культур; (<https://cutt.ly/I4yOtiG>). Науково-дослідна лабораторія якісних показників продукції рослинництва атестована, відповідає вимогам ДСТУ ISO (<https://cutt.ly/O4yUfeW>). Можливість проведення стаціонарних польових дослідів забезпечується на базі науково-дослідного центру «Поділля» університету, який включає дослідні поля, лабораторію та пасіку (<https://cutt.ly/B4yNSKL>). Наукова бібліотека має понад 636 тисяч примірників, зокрема фахових навчально-методичних видань (<https://cutt.ly/n4yBAZo>). Підключено доступ до наукометричних баз Scopus та Web of Science. Фонд бібліотеки постійно оновлюється, зокрема завдяки навчально-методичним виданням НПП за ОНП (<https://cutt.ly/J4yAV4O>). Завдяки співпраці ЗВО із представниками

роботодавців здобувачі мають змогу використовувати матеріально-технічну базу освітньо-наукових установ та підприємств України.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

За звітом ЕГ здобувачі та їхні наукові керівники підтвердили безоплатний доступ до матеріально-технічної бази ЗВО, необхідної для реалізації усіх заявлених цілей ОНП. Представники адміністрації ЗВО розповіли про закладання у щорічний бюджет витрат на забезпечення потреб реалізації ОНП, зокрема проведення досліджень; виконання аналітичних робіт тощо. Створені умови для надання додаткових матеріально-технічних ресурсів: виконання госпдоговірних тематик і надання наукових консультаційних послуг із залученням здобувачів; дослідні поля та лабораторне обладнання інших освітньо-наукових і підприємств України та світу. Зауваження. Слабкою стороною щодо матеріально-технічного забезпечення ОНП є певний брак програмного забезпечення для сучасних досліджень у галузі агрономії, зокрема геоінформаційних систем.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

За звітом ЕГ освітнє середовище на ОНП Агрономія є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси. В умовах викликів військового стану ЗВО допоміг у розміщенні НПП та здобувачів з регіонів активних бойових дій, було забезпечено безкоштовне харчування в їдальні.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

Освітню, організаційну та інформаційну підтримку забезпечують: гарант ОНП, адміністрація та НПП факультету, деканат, органи студентського самоврядування. На рівні ЗВО діють: навчально-методичний відділ, науково-дослідна частина, відділ аспірантури і докторантури, відділи інформаційно-технічного забезпечення і міжнародних зв'язків. ЗВО має добре налагоджену систему освітньої, організаційної та інформаційної підтримки через інтернет-ресурси. Сторінка відділу аспірантури і докторантури офіційного веб-сайту ЗВО містить інформацію щодо правил прийому та іншу нормативно-правову базу з питань підготовки аспірантів, розклад занять, графік іспитів та консультацій, каталог вибіркових дисциплін, індивідуальний план і картки звітування аспірантів, текст ОНП тощо (<https://cutt.ly/64o4iuv>). На офіційному веб-сайті ЗВО також розміщується актуальна інформація щодо можливостей академічної мобільності і стипендій (<https://cutt.ly/64o29BE>), угод про співпрацю (<https://cutt.ly/E4o4IJL>), роботи з наукометричними базами тощо (<https://cutt.ly/r4o7gmh>). Крім того, інформування та комунікація із здобувачами здійснюється у групах соціальних мереж і месенджерів. Консультативну та соціальну підтримку здобувачів забезпечують: юридичний відділ, профспілковий комітет, органи студентського самоврядування, Центр виховної роботи.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

ЗВО має необхідну інфраструктуру для навчання осіб з особливими освітніми потребами: пандуси у приміщеннях ЗВО та гуртожитках (<https://cutt.ly/U4pmbZ1>), спеціально обладнані санітарно-технічний вузол та кімнати у гуртожитку (<https://cutt.ly/P4pmGi2>). На офіційному веб-сайті ЗВО розміщена інформація щодо навчання осіб з особливими освітніми потребами (<https://cutt.ly/y4pbGyG>). Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» передбачено психолого-педагогічний та навчально-реабілітаційний супровід осіб з особливими освітніми потребами (<https://cutt.ly/j4pn6Re>). Передбачено організацію інклюзивного навчання (<https://cutt.ly/E4pQe8I>).

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Загальна політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій регламентовані «Положенням про організацію освітнього процесу» (<https://cutt.ly/E4pD2jC>), «Статутом ЗВО», «Правилами внутрішнього розпорядку» та іншими нормативно-правовими документами (<https://cutt.ly/54pFzzC>). Детальний порядок і процедури щодо видів конфліктних ситуацій регламентуються окремими додатковими нормативно-правовими документами. Зокрема, розроблено «Кодекс корпоративної культури», «Положення про політику запобігання і протидію булінгу», «Положення про порядок та процедури вирішення конфліктних ситуацій, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією» (<https://cutt.ly/64pDWQa>). Наразі на ОНП конфліктних ситуацій не було.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП регламентовані «Положенням про порядок розроблення, затвердження та періодичного перегляду освітньої програми» (<https://cutt.ly/j4p8FnU>). На офіційному веб-сайті ЗВО розміщені діюча ОНП та проєкт ОНП (<https://cutt.ly/e4p9YmU>). Додатково проводиться анкетування аспірантів щодо якості ОНП та освітнього процесу. Питання анкет охоплюють доступність ресурсів, обґрунтованість навчального навантаження, сучасність методів викладання, професійну спрямованість дисциплін тощо. Анкета містить відкриту форму відповіді для можливості внесення здобувачами своїх пропозицій щодо покращення ОНП (<https://cutt.ly/W4p6761>). До безпосередньо процедур перегляду ОНП залучені усі категорії стейкхолдерів: НПП за ОНП, здобувачі та їхні наукові керівники, представники від роботодавців (<https://cutt.ly/p4p7Ezo>).

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

ЗВО проводить щорічне анкетування здобувачів третього освітньо-наукового рівня за такими напрямками: дотримання академічної доброчесності, якість ОНП і освітнього процесу, організація освітнього процесу (<https://cutt.ly/44arAdi>). Форми анкет містять питання відкритого типу для пропозицій, зауважень і побажань здобувачів. Представники від здобувачів беруть участь у засіданнях, присвячених перегляду ОНП (<https://cutt.ly/p4p7Ezo>). У ході роботи з фокус-групами представники від здобувачів і студентського самоврядування підтвердили наявність інформування про можливості вносити власні пропозиції до проєктів ОНП, а також участь засіданнях з перегляду ОНП.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Роботодавці досить активно залучені до процедур перегляду ОНП та інших процедур забезпечення якості освіти, зокрема беруть участь у засіданнях щодо перегляду ОНП спільно із представниками ЗВО та надають рецензії (<https://cutt.ly/14ahP8b>). Під час перегляду ОНП 2022 року були заслухані і внесені пропозиції щодо змін дисциплін від роботодавців Бабій Я. В. та Білянського Ю. О. (<https://cutt.ly/p4p7Ezo>). У ході інтерв'ювання фокус-груп представники від роботодавців підтвердили активну співпрацю із ЗВО, участь у засіданнях щодо перегляду ОНП і внесення власних пропозицій. Представники від роботодавців відзначили зацікавленість у підготовці наукових кадрів, розповіли про виконання здобувачами досліджень і практичних робіт на базах своїх установ і підприємств. За результатами безпосередньої взаємодії із здобувачами роботодавці мали можливість зворотнього зв'язку рекомендації представникам ЗВО щодо покращення ОНП. Зауваження. Перелік організацій-партнерів ОНП серед роботодавців та наукових установ є дещо обмеженим.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

ЗВО проводить та підтримує зв'язки із випускниками ОНП, проводить моніторинг їх кар'єрного шляху (<https://cutt.ly/m4albjw>). За звітом ЕГ випускники підтвердили наявність постійного зв'язку із ЗВО, зокрема у частині співпраці: проведення досліджень, надання баз для практик здобувачів тощо.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

У ЗВО створено відповідальний структурний підрозділ «Навчально-методичний відділ забезпечення якості вищої освіти» (<https://cutt.ly/i4aWP8P>). Для виявлення недоліків і вчасного реагування на них ЗВО проводить щорічне анкетування здобувачів за трьома напрямками: дотримання академічної доброчесності, якість ОНП і освітнього процесу, організація освітнього процесу. Питання анкет охоплюють навчальне навантаження, методи викладання, достатність матеріально-технічних ресурсів та інформаційної підтримки, конфліктні ситуації тощо. Анкети містять відкриті форми відповідей для зауважень, скарг та пропозицій здобувачів (<https://cutt.ly/44arAdi>). Додатково функціонує «Скринька довіри», звернення з якої постійно перевіряються органами студентського самоврядування спільно із представниками адміністрації ЗВО. Щорічно відбувається перегляд ОНП за участі усіх зацікавлених сторін: представників адміністрації, НПП, здобувачів та наукових керівників, роботодавців. Проєкт ОНП для попереднього ознайомлення всіх зацікавлених сторін і внесення пропозицій за місяць до процедури перегляду розміщується на офіційному веб-сайті ЗВО.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Акредитація ОНП Агрономія є первинною. Проте ЗВО враховує результати акредитаційних експертиз за іншими освітніми програми, оперативно реагуючи на виявлені зауваження та рекомендації (<https://cutt.ly/a4aAeBI>).

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

ЗВО має сформовану культуру якості вищої освіти, яка включає такі основні складові: достатньо потужна нормативно-правова база, яка регламентує процедури внутрішнього забезпечення якості освіти; залучення усіх

основних категорій стейкхолдерів до процедур перегляду ОНП та внутрішнього забезпечення якості (представники адміністрації, представники роботодавців, НПП, здобувачі та їх наукові керівники, органи студентського самоврядування); постійний моніторинг якості освіти шляхом анкетування здобувачів; проведення спільних засідань адміністрації ЗВО та органів студентського самоврядування тощо. За результатами фокус-груп ЕГ констатує залученість у тій чи іншій мірі усіх категорій стейкхолдерів до процедур забезпечення якості освіти, наявність реального інтересу і залучення роботодавців до покращення ОНП, активну взаємодію представників адміністрації ЗВО і структурних підрозділів із здобувачами щодо питань якості освітнього процесу.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Права і обов'язки учасників освітнього процесу регламентовані «Положенням про організацію освітнього процесу» (<https://cutt.ly/E4pD2jC>), «Кодексом корпоративної культури» (<https://cutt.ly/64pDWQa>), «Правилами внутрішнього розпорядку» та іншими нормативно-правовими документами (<https://cutt.ly/54pFzzC>). Додатково розроблені і діють нормативно-правові документи щодо різних типів конфліктних ситуацій, включаючи сексуальні домагання, булінг і дискримінацію (<https://cutt.ly/64pDWQa>). З метою запобігання корупції розроблено «Антикорупційну програму» (<https://cutt.ly/R4pPDTF>). Зазначені також інші нормативно-правові документи розміщені у відкритому доступі на офіційному веб-сайті ЗВО. Учасники фокус-груп виявили обізнаність нормативно-правової бази ЗВО, підтвердили доступність усіх документів та інших інформаційних ресурсів на офіційному веб-сайті ЗВО.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Порядок та терміни оприлюднення проєкту ОНП регламентовані «Положенням про порядок, розроблення, затвердження та періодичного перегляду освітньої програми» (<https://cutt.ly/h4aNytx>). Порядок містить чіткий календарний план-графік усієї процедури перегляду. Відповідно до календарного плану-графіку, на час проведення акредитаційної експертизи на офіційному веб-сайті ЗВО вже розміщено текст діючої ОНП та проєкт нової ОНП (<https://cutt.ly/e4p9YmU>). Учасники фокус-груп підтвердили розміщення проєкту ОНП у відкритому доступі на офіційному веб-сайті ЗВО за місяць до процедури перегляду, можливість ознайомитись і внести пропозиції.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

На офіційному веб-сайті ЗВО у відкритому доступі розміщено повну інформацію про ОНП (<https://cutt.ly/Y4aMKst>). Текст ОНП містить інформацію про цілі, очікувані результати навчання і компоненти; структурно-логічну схему, методи і теоретичний зміст навчання; освітню, наукову і практичну складову програми; процедуру атестації здобувачів тощо. Учасники фокус-груп підтвердили доступність і достатність інформації про ОНП. Зауваження. Слабкою стороною є відсутність відкритих форм на офіційному веб-сайті ЗВО для можливості внести пропозиції щодо змін в ОНП від зацікавлених сторін.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

У ПДУ підготовка здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 201 «Агрономія» здійснюється на факультеті агротехнологій і природокористування. Відповідно до обраної тематики здобувачі прикріплюються до профільних кафедр факультету: Землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин, Рослинництва, селекції та насінництва. ОНП передбачає відведення 26,7 % кредитів ЄКТС для вільного вибору дисциплін аспірантами відповідно до їх наукових інтересів. Перелік дисциплін вільного вибору враховує різні наукові напрямки факультету. Зміст ОНП відповідає науковим інтересам здобувачів вищої (відповідь на запит «Перелік аспірантів із зазначенням тем дисертацій та наукових керівників» - <http://surl.li/fnwaw>). Повноцінна підготовка до викладацької діяльності в закладах вищої освіти забезпечується наступними освітніми компонентами ОНП: «Філософія», «Педагогіка вищої школи» (робочі програми цих дисциплін містяться у відомостях про самооцінювання та вебсайті ЗВО <http://surl.li/focim>). Вищезазначені компоненти забезпечують формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії компетентностей щодо здійснення освітнього процесу, навчання, розвитку і підготовки, що було підтверджено під час інтерв'ю зі здобувачами та випускниками, а також при ознайомленні з індивідуальним навчальним планом (<http://surl.li/focip>, <http://surl.li/focit>, <http://surl.li/focja>).

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

Дотичність наукової діяльності аспірантів напряму досліджень наукових керівників передбачається вже на етапі вступу в аспірантуру, де абітурієнти готують реферат (або мають наукові публікації за конкретним напрямом), який оцінюють фахівці та потенційні наукові керівники під час співбесіди/вступу в аспірантуру. Наступним етапом забезпечення відповідності наукових тем аспірантів напрямам досліджень наукових керівників є обговорення з науковим керівником і завідувачем кафедри та затвердження тематики наукових досліджень на засіданнях: відповідної кафедри, факультету, вченої ради університету. Відповідність тем наукових досліджень здобувачів напрямам досліджень їх наукових керівників наочно демонструє відповідь ЗВО «Перелік публікацій наукових керівників та назви тем здобувачів ОНП (<http://surl.li/focjo>, <http://surl.li/focjs>, <http://surl.li/focjx>). Наукові керівники та здобувачі являються активними членами наукових шкіл (<http://surl.li/focjy>). У ПДУ діють спеціалізована вчена рада Д 71.831.01 атестації кадрів вищої кваліфікації з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) сільськогосподарських наук за спеціальностями 06.01.09 «Рослинництво» і 06.01.12 «Кормовиробництво і лукиництво» (<http://surl.li/fockg>).

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

Наукові дослідження аспіранти мають можливість провести в структурних підрозділах університету – НДЦ «Поділля» (<https://pdatu.edu.ua/naukovo-doslidnyi-tsentr-podillia.html>), який включає в себе дослідне поле та НДІ ім. Алексеєвої (<http://surl.li/focac>). У 2021 році науковцями цієї структури отримано сорт гречки татарської Калина (<https://pdatu.edu.ua/news-22/novij-sort-grechki-tatarskoji.html>). Хоча дослідження з генофондом і технологією вирощування гречки не проводяться здобувачами нинішніх потоків, у складі НДЦ існує науково-дослідна лабораторія якісних показників продукції рослинництва (<http://surl.li/focaf>), яка має атестацію в галузі визначення показників якості зерна. Здобувачі мають безперешкодний доступ до інтернет-ресурсів, зокрема електронних бібліотек і т. п., репозитарію університету (<https://pdatu.edu.ua/reposytarii.html>), фахових видань університету, зокрема електронного наукового журналу «Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка» (<http://surl.li/focbm>). На вкладці цього видання розміщена в доступному й зрозумілому вигляді вся інформація про умови подання публікацій, вимоги до оформлення та зразки статей. В ході інтерв'ю аспірантів вони запевнили, що матеріально-технічна база університету їх, в цілому, влаштовує, хоча й потребує певного поліпшення. Результати анкетувань також засвідчують задоволеність аспірантів доступом до виконання досліджень, користування обладнанням, ставленням персоналу, організацією конференцій, семінарів тощо (<http://surl.li/foclz>). Повідомлення про наукові заходи публікується також у вкладці науково-інноваційної діяльності (<https://pdatu.edu.ua/naukovo-innovatsiina-diialnist.html>).

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

Здобувачі вищої освіти мають доступ до міжнародних наукометричних баз (<https://pdatu.edu.ua/dostup-do-baz-danykh-scopus-ta-web-of-science.html?highlight=WyJzY29wdXMiXQ>). На вкладці відділу міжнародних зв'язків розміщена інформація про закордонні програми навчання та стажування аспірантів, можливість участі в стипендіальних програмах, проєктах тощо (<https://pdatu.edu.ua/viddil-mizhnarodnykh-zviazkiv.html>, <https://pdatu.edu.ua/erasmus.html>). Інформаційний ресурс університету також анонсує проведення міжнародних і Всеукраїнських конференцій та інших наукових заходів (<https://pdatu.edu.ua/viddil-mizhnarodnykh-zviazkiv.html>). Здобувачі вищої освіти мають можливість долучитися до міжнародної академічної спільноти в рамках співробітництва з багатьма освітніми закладами (<https://pdatu.edu.ua/uhody-pro-spivpratsiu.html>). ЕГ відзначає відсутність інформації про участь аспірантів і їхніх керівників у патентній і винахідницькій діяльності (<https://pdatu.edu.ua/patentno-litsenziina-i-vynakhidnytska-robota.html>). ЕГ відзначає необхідність активізації публікаційної активності керівників та здобувачів у матеріалах міжнародних конференцій. Зауваження. Недостатньою є активність аспірантів щодо участі у міжнародних проєктах, конференціях, семінарах, керівників і аспірантів - в публікаціях у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз, рекомендованих МОН України.

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

Наукові керівники здобувачів виконують госпдоговірні тематики та науково-консультаційні послуги у рамках договорів: № 01 PR-2022; № НКП 4А/2022; № НКП 6/2022; № НКП 7/2022; № НКП 8/2022; № НКП 18/2022; № НКП

19/2022. Результати наукової роботи регулярно публікуються у фахових виданнях України та закордонних виданнях, зокрема виданнях наукометричної бази Scopus (<https://cutt.ly/94ssofL>).

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами та їх науковими керівниками регламентоване «Кодексом академічної доброчесності», «Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин», «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату» та іншими нормативно-правовими документами. Утворено комісію з академічної доброчесності та комісію з етики і управління конфліктами, а також групу сприяння академічній доброчесності (<https://cutt.ly/J4ssI5A>). ЗВО має договір із сервісом перевірки на плагіат Unicheck, із використанням якого перевіряють дисертаційні роботи, збірники конференцій, навчально-методичні матеріали тощо (<https://cutt.ly/Q4spjkm>).

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рекомендовано чітко визначити, в чому полягає унікальність ОНП Агрономія в ПДУ, сформулювати мету ОНП, набуті компетентності та програмні результати навчання з урахуванням оригінальності і унікальності цієї програми. Рекомендовано залучити до викладання на ОНП досвід аналогічних програм закордонних університетів та вітчизняних науково-дослідних інститутів Національної академії аграрних наук України.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рекомендовано представити на сайті ЗВО робочі навчальні програми і методичне забезпечення не тільки обов'язкових, але і вибіркових освітніх компонентів ОНП.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рекомендовано активізувати роботу щодо ознайомлення здобувачів із існуючими можливостями реалізації права на академічну мобільність. Рекомендується стимулювати здобувачів ВО до навчання в рамках неформальної освіти, що дозволить їм отримувати спеціалізовані нові знання і навички поза межами ОК ОНП, відповідно до індивідуальних потреб та інтересів.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

В робочих навчальних програмах та методичному забезпеченні освітніх компонентів слід використовувати електронні ресурси, які не містять шкідливої реклами. В робочих навчальних програмах освітніх компонентів в списках рекомендованих джерел необхідно додати посилання на сучасні наукові англомовні видання, наукові публікації викладачів ПДУ. Рекомендовано активізувати міжнародну академічну мобільність аспірантів та НПП.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рекомендовано запровадити такий контрольний захід підготовки аспірантів як проміжна атестація і внести його до Положення про організацію освітнього процесу. Рекомендовано як контрольний захід щодо виконання наукової складової індивідуального плану застосовувати приймання польових дослідів аспірантів спеціальною фаховою комісією. Рекомендовано конкретизувати зміст питань анкети щодо обізнаності із принципами академічної доброчесності.

Критерій 6. Людські ресурси

Рекомендовано залучати до аудиторних занять на ОНП експертів з агрономії, працівників сільськогосподарських підприємств, науковців НААН України на умовах сумісництва. Рекомендовано ширше залучати для стимулювання розвитку викладацької майстерності заохочення нематеріального характеру.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Необхідно приділити увагу розширенню методів досліджень здобувачів картографічними, супутниковими та геоінформаційними методами.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рекомендовано активізувати діяльність із залучення більшої кількості роботодавців до процедур покращення ОНП, зокрема, через створення на офіційному веб-сайті ЗВО додаткових анкетувань та/або форм із пропозиціями щодо покращення ОНП, проведення спільних круглих столів, участь в аграрних виставках тощо.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рекомендовано разом із проектом ОНП на офіційному веб-сайті ЗВО розміщувати посилання на відповідну онлайн-форму для полегшення комунікації із стейкхолдерами.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рекомендовано активізувати участь наукових керівників та аспірантів у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз, рекомендованих МОН України. Доцільно активізувати участь у міжнародних конференціях, семінарах, програмах обміну, грантових програмах тощо.

4. Додатки

Відсутні

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ЛОПУШНЯК ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ